

GAZETA DATCANILOR III

• REVISTA ILUSTRATA PENTRU TOTI •

GAZETA DATCANILOR III

Ese la 5 și 20 a fie-cărei luni.

Abonamentul: 10 lei pe an, pentru Transilvania 5 florini, pentru străinătate 12 lei.

A se adresa tot ce privește Redacția și Administrația Directorului-fondator și proprietar al „Gazetei Sătenului” C. C. Datculescu, R.-Sarat.

INBUNĂTĂȚIREA POZIȚIEI ȚĂRANILOR.

Ori ce om cu judecată sănătosă spune și susține, că țărănul român este temeliea țării, este talpa casei, este trunchiul cu rădăcinile, pe care și prin care se ridică acest arbore mare, țara; acésta ca un adevăr netăgăduit.

Cum s'a întâmplat și se întâmplă, însă, că toți laudă pe țărănul român, toți 'i recunosc puterea și drepturile, dar aci, —în vorbe— se mărginesc totul.

Acest puternic temei, —țărănul— lăsat în uitare, în ceea ce privește drepturile sale, speculat în ceea ce privește datoriile, începuse pe ici pe colea să se cletine și în cletinarea sa a început să amerințe întréga țidire. S'a scris și s'a avansat multe în privința mișcării țărănilor; unii susțin că streinii și-au vârit cода și prin undița paraponisiților ar voi să pescuiască în folosul lor, alții susțin că fosta opoziție a căutat să rescóle pe țărani, spre a grăbi căderea colectivisților, unii, că colectivisții, —prin agenții lor, — să contra-manifestese, —prin țărani, — rescóla cetățenilor capitalei de la 14 și 15 Martie, ba că fiul lui Cuza, cu pretenții la tron, a vârit fitiluri pe ici pe colea, etc. etc.

Or ce s'ar dice și or câte s'ar spune cred, că isvorul de căpetenie, ea-USA principală a mișcării țărănilor, nu póte fi alt-ceva de cât: aspra sărăcie, fómee, miseria dusă la ultima

espresiune. Cele lalte cauze, dacă ver unele din ele în adevăr există, nu sunt de cât mijlócele prin care hido-sa sărăcie se desvălesce în tótă goli-ciunea sa.

Șoptele și indemnurile streine nu sunt de cât chibritul care pune foc magasiei pline de pulbere de armă sau îngrozitórei sărăcii.

Când timpul e secetos, frunza și in-suși crăcile se usucă în așa grad, că e de ajuns ca un rău făcător, să aprindă un chibrit la un singur loc și flacără să se întindă inspăimântător, așa că din acest singur chibrit se póte întâmpla să ardă întréga pădure; pe când din contra, or cât foc ar pune cineva în timpuri normale, va fi cu neputință să ardă o pădure.

Fosta partidă, susținea până mai deunădi în raptu capului, că sórta sătenilor e înbunătățită; prin înmulțirea vitelor, prin reducerea contribuției personale, prin inproprietărirea cător-va însurăței etc. Că țărănului nu 'i mai trebuie aprópe nimic, că în fine, e într'o stare fericită. Discursurile diferiților oratori colectivisți sunt martore.

Când cineva ridică glasul, —pe ici pe colea— și descrie realitatea adevărată, glasul acesta era privit sau ca o reclamă electorală, sau reformele propuse erau privite ca utopii, ca visuri ce nu pot fi realizate nici o dată. Acum când miseria, —prin diferitele rescóle,— a început să se des-

vălescă în totă mărimea sa, toți s'au încredințat că există chestie țărănească, că cât mai neîntârziat trebuie căutate mijloce pentru a pune capăt acestei sărăcii, că or ce întârziere pune țara în pericol. Causele care au redus pe țărani în sărăcie sunt multe și de multe feluri. Directorul Gazetei Sătenului le a arătat continuu de 5 ani de zile.

Miseria are foarte multe ramificațiuni, cari se rapórtă unele la lipsa de pământ, altele la specula neomenósă a celor mai mulți arendași, cari în multe casuri au căutat să ia câte 7 piei dupe spinarea bietului sătén, altele la lipsa islasurilor pentru pășunea vitelor, altele la lipsa învățământului profesional, și a meșteșugurilor, altele la eftenătatea vitelor, altele la ingreueria diferitelor dări către stat, județ și comună etc. etc.

Precum nu toate bólele se pot vindeca cu acelaș fel de medicamente, tot ast-fel causele care au adus pe țeran în sărăcie nu pot fi înlăturate cu un singur léc. Sunt însă unele doctorii, cum ar fi de ex. chinina, care se întrebuintésă pentru vindecarea mai multor bóle și acésta pentru că conține în sine elemente reparatóre, analóge cu elementele ce au dat nașcere la cele mai multe bóle. Intre multele pricini ale miseriei, lipsa de pământ ocupă primul loc, mai ales fiind dat reaua cultură ce 'i o dá săténul. Pământul ca prim element și ca cel mai însemnat mijloc de existență, este doctoria principală, este chinina care, dată țéranilor, ar vindeca în mare parte bólele de care sunt bántuiți, sărăcia.

Presa, în frunte cu valorósele gazete: „Românul“ și „Națiunea“ au înbrățișat cu o activitate demnă de ómeni hotărâți pentru binele public, chestia țărănească, dând la ivélă mai multe reforme, care toate au ca punct comun, „înbunătățirea poziției economice a sătenilor.“ Toți aprópe recunosc trebuința de a se da pământ țéranilor, neuni-

rea celor ce au înbrățișat acésta chestie constă mai mult asupra modului cum, cât și de unde să se dea pământ.

Se scie că Directorul *Gazetei Sătenului* susține — de la ivirea acestei reviste — că acest pământ trebuie a li se vinde, celor ce n'au d'ajuns din moșiele statului, *mici și mari*, făcându-lise toate înlesnirile de plată; d'asemenea că toate moșiele statului să nu se mai vëndă altora de cât sătenilor cari n'au pământ d'ajuns, precum susține cestiunea înființării fermelor model și scólelor agricole și profesionale.

Dupe neuitatul C. A. Rosetti, „Gazeta Sătenului“ e primul organ de publicitate care a propus mai întâi acésta. Lucru pentru care colectivitatea se năpustise atât asuprai și când — în 2 rînduri — alegători ai colegiului țărănesc puseseră candidatura d-lui Dateulescu pentru Cameră, colectivității făcuseră totul pentru a nu isbuti.

Ceea ce cerea „Gazeta Sătenului“, nu era de cât un act de dreptate pentru săteni și un mijloc prudent pentru a înlătura dușmănia între sătén și marele proprietar, care avënd o mai mare siguranță de linișce și înlăturarea sigură a revoltelor ca cele de dëunăđi, cu mai multă râvnă s'ar fi pus a face înbunătățirile agricole, grație căroră sătenii ar putea scóte — prin uă bună cultură — uă mai mare producțiune din un loc mai réstrâns etc.(1).

Un confrate dádu la 8 Maiu 1888 următórea practică soluțiune a acestei însemnate cestiuni.

A se da fie cărui țeran, ce n'are, cel puțin 10 pogóne pământ, din moșiele statului în așa condițiuni, ca anuitatea anuală, — divistrate anuitățile pe 30 ani, — să fie mai mică de cât arenda anuală ce o plătește acum la arendaș. Țéranilor ce nu li se va ajunge acésta cantitate în moșiele statului cele mai apropiate, să li se dea

(1) A se vedea și studiile speciale a d-lui C. C. Dateulescu asupra acestei cestiuni, publicate în precedenții ani ai „Gazetei Sătenului“ și dările de sémă asupra vizităiei de ferme model.

în moșiile mai depărtate, avansându-le și câte un capital de cel puțin 400 lei pentru cumpărare a 2 boi, un plug și avans pentru facerea locuinței, cari bani să fie apoi însumați în anuitatea pământului.

După socotelile făcute, există pământ în deajuns în moșiile statului pentru a îndestula pe toți țeranii ce n'au pământ sau au prea puțin, fără a se recurge acum la o nouă înproprietărire și pe moșiile particulare. Țăranul Român nu ar dori și nu cere de o cam dată de cât punerea în practică a acestei salutare reforme. Reforma această l'ar mulțumi foarte mult și ar asigura pentru un period măricel regulatul mers al afacerilor țerei.

Șciinduse apoi că între alte pricini ce au adus pe țărănime în miserie este și speculă fără margini a celor mai mulți arendași, imitați de unii proprietari, cari au căutat să stórcă pînă la măduvă pe nenorociții săteni, prin condițiunile neomenóse ce se raportă la dijma, la lucrarea pogónelor de condiție, la învoirea vitelor, la încărcarea dobândelor până la îndoita datorie într'un singur an, acestea, unite cu lipsa anilor răi, ce ne-a precedat, a împins pe săteni fără voe să pue mâna pe ciomag. Mințit de cei cărora le a dat încredere, că se vor ocupa de îmbunătățirea poziției lui, speculat de alții în strictul său necesar pentru existență, redus la fóme, a fost de ajuns ca câți va răsvrătitori să le spue că singura mântuire stă în ciomag, ca să apuce greșitul drum al rescólei. Pentru a se pune capăt rēului, pînă să se pótă da pământ trebuincios fie-cărui țăran, trebuie căutate mijlóce de a se suprima arendașii statului, acești intermediatori cari întru cât-va au adus pe țărani în astă aspră sărăcie. Mijlócul cel mai puțin costisitor ar fi ca moșiile Statului să se dea sătenilor, tot în prețul în care sunt date arendașilor, iar banii să se împlinescă ca dările fiscului, prin perceptorii statului, de la fie-care sātén, proporțio-

nal cu suma pogónelor ce ține.

Cei ce se află în capul treburilor statului nu au altă chestie mai de căpetenie, mai urgentă și mai grea de deslegat de cât *chestia țărănescă*. Or care partidă și or care om ce ar voi să solicite încrederea alegătorilor trebuie să spue care sunt mijlócele practice prin cari ar putea ajunge la o repede îmbunătățire a sórtei țeranilor. Acea partidă care va înbrățișa și va stărui neînterupt ca să dea o neîntârziată și mulțumitoare rezoluțiune, nu cu vorbe ci cu fapte chestiunei țărănesci, dândule adică pământ în condițiuni ușóre, va fi partidă care și va țidi un pedestal puternic, după care nu o va putea doborî nici cele mai îngrozitoare vijelii.

Dânduse pământ suficient țeranilor și suprimânduse arendașii moșiilor statului, chestia agrară va fi înlăturată pentru mult timp, sórta sătenilor va fi mult îmbunătățită; iar cei ce vor lucra și lupta pentru îndeplinirea acestui mare act, pe lângă mulțumirea de cuget ce vor simți, —mulțumire ce o simte tot omul cu bun simț, în cugetul său, când face bine semeneiului,— dar li se va scrie numele cu litere neșterse pe inimile atător mii de suferinđi.

Fericiți vor fi sătenii când li se vor îndeplini aceste drepte cereri și de o mie de ori mai fericiți cei ce vor pune umărul ca să deslege acest mare nod, această grea problemă.

N. Andreescu.

ORDUL

(*Hordeum*).

Orđul se cultivă foarte mult, mai ales de săteni, atât pentru bóbele ce dă, cât și pentru paiu pe care l' dă vitelor și care cu atât constituie un nutreț mai bun cu cât țarina în care a fost recoltat a fost mai erbósă.

Orđul e uă plantă care crește foarte repede. Bóbele sale se întrebuintesă în țările de Nord și chiar în Bucureși la pregătirea berei, apoi pentru hrănirea vitelor, păsărilor și chiar pentru facerea unei pâni de próstă

calitate și nici hrănitore pe cât e cea făcută din secară. Bóbele de orđ au și proprietăți medicinale, inmutóre; se face un fel de ceaiu și se întrebuinteșă și ca cataplasme ca cele de In. Bóbele curățate de orđ fierte în zémă de carne dă uă supă gustósă precum mai ales cele de orđ golaș.

Paele de orđ le mănâncă vitele mai bine ca pe cele de grâu și secară, dar le place mai mult cele de ovéz.

Orđul se cultivă din cea mai veche antichitate, iar în țară la noi, grație repedei sale vegetațiunii, se póte cultiva nu numai la câmp dar chiar pe la munte.

Cu cât pământul, în care se va semăna, va fi mai gras, mai înmărunțat, locul mai luncos și primăvara mai ploioșă cu atât orđul va da uă recoltă mai îmbelșugátore în bóbe și păis. Pământurile care coprínd mai multă potasă, calce și aciduri fosforice sunt cele mai bune pentru cultura orđului; în pământuri prea compacte și care n'au fost bine înmărunțate prin ogorire, arătură și boronire, precum și în cele prea uscățive, orđul dă uă próstă recoltă. 'I prieșce după uă plantă prășită.

La noi se cultivă mai ales în porumbișci. La câmp reușeșce de preferență orđul pus cât de timpuriu „în mustul zăpeței» și în anii ploioși, precum a fost acest an așa de bun pentru órde care mai tóte promit uă recoltă din cele mai îmbelșugátore, mai ales cele semănaté în pământuri silistóse unde pământul a fost bine înmărunțat de plug.

Produțiunea în bóbe a orđului, e de obicinuit, superioră produțiunii grâului; prețul însă, e mult inferior; ast-fel că orđul începe a se cultiva de mării agricultori de la noi din ce în ce mai puțin. Sătenii de la câmp, fără d'a 'l semăna p'atât de mult ca înainte, tot 'l mai cultivă în uă mai mare întindere ca cei alți. Acesta o fac pentru că au nevoie de nutreț, séménța costă mai eften și au o mai mare înlesnire a'l semăna primăvara când cultivatorii mai mari 'și fac puține arături.

Cu prețul însă scădut al orđului și cu înpușinarea pământurilor grase, ar fi de dorit ca sătenii să cultive cât mai puține órde iar pentru nutreț să semene plante furagere și chiar meiu amestecat cu porumb, pe care să le cosescă înainte d'a se cóce. Acesta cu atât mai mult cu cât — afară de anul acesta — de uă vreme primăverele sunt prea secetóse și órdele sunt adesea-ori distruse, în'aceea epocă, de miliardele de puricea verđui ce au tábărât chiar în'acest an pe pir și câte-va órde ce întâmplător se găsesc p'alocurea puțin desvoltat.

Acest Puseron al frunzei cerealelor, sau Afidian, a fost semnalat în *Gazeta Sătenului* încă din primul său an; el a fost studiat și

descriș cu deamănuntul de noi și d-l N. N. Andronescu inspector agronomic, trimes în vara anului 1886 în județul nostru, pentru a studia insectele semnalate de noi, le-a recunoscut în raportul său către Minister ca *atari*, precum le am descriș noi. Deci să se citescă studiele ce am publicat asupra acestui inimic special al órđelor căci le socotim de cele mai complete ce s'au dat.

Dacă orđul nu se seceră înainte d'a fi trecut de copt, precum fac de obicinuit sătenii, de nevoie, pe lângă că cad multe spice dar bobul perde din greutate și se îngălbeneșce, devenind inpropriu pentru a fi cumpărat de exportatori — cu un preț mai bun — pentru fabricațiunea berei. Pe lângă acesta dacă se coseșce peste ți, pe timp uscat și călduros, le sar pe jumătate spicele. Acestă culoare gălbue, care 'l deprecieșă, o póte căpăta și în cas că plóea apucă pológele de orz nefăcute snopi; orđul mai capătă și un miros urât dacă se ține în gropi.

Caii bătrâni profită puțin de miezul orđului dacă li se dă nehurluit. Am găsit uă mai bună socotelă hrănind caii exclusiv cu ovés (precum am mai spus), și rezervând orđul pentru vânzare și pentru păsări.

Orđului, ca și grâului, 'i trebuie uă cultură îngrijită, un pământ adânc și bine lucrat. Unii socotesc că sărăceșce pământul în care se cultivă mai mult ca grâul și secara. Cu tóte acestea s'a observat că mai bine le merg acelor grâne, ce nevoit eșci a le semăna și în mireșei de orđ de cât în mireșei de grâu, de sigur pentru că orđul ocupă pământul mai puțin timp ca grâul, adică vr'o 2 luni jumătate. Orđul de tómnă sărăceșce mai mult pământul ca cel de primăvară.

Orđului nu 'i prieșce ca grâului, să'l grapezi sau să'l boronezi cu boróna ușóră de zale, dupe ce a răsărit, deși orđul se póte semăna mai adânc ca grâul. Generalmente se sémăna puțin mai puțină séménță la hectar ca de grâu, se sémăna la hectar de la 2 la 3 hectolitre; cu cât pământul e mai gras cu atât se póte semăna mai puțină séménță. Secetele strică mai mult acele órde semănaté în pământuri mai próste. Orđul golaș înfrățeșce mai mult și mai repede ca cel obicinuit. E bine înainte d'a se semăna a se vărui, ca și grâul, semínțele de orđ, pentru a le feri de tăciune și înlesni germinația. Órdele când se treeră pentru séménță cu mașini, trebuieșca a nu se grohăi prea mult. Órdele de tómnă se coc cele dintei; cele de primăvară, puse la vreme, înainte sau o dată cu secărele și grânele de tómnă timpuriu.

* * *

Specie și varietățile de orđ ce cultiv sunt următoarele:

Orđul obicinuit de primă-

vară (*Hordeum vulgare*). Se cultivă de obicei în România. E cel mai rustic, cel mai lesne de recoltat dintre ordele de primăvară și cel mai rodnic în bobe, care sunt așezate pe 6 rinduri și în un chip foarte des. Înfrățește mai mult ca orđul Cavaler, dar e mai ușor și are cója (pléva) aderentă și mai grósă. Duce mai mult ca cel cu două rinduri la secetă. Cantitativ e mai bun ca cele alte orđe de primăvară; d'aceia recomand a se semăna, exclusiv, mai ales în câmpurile căldurose din România.

În anii cu ernurile cu zăpadă multă — ca în acest an — multe plante provenite din scuturătura de pe timpul recoltării, resistă gerului și es ș'al doilea an, cauzând deprecierea secărelor și grânelor ce s'ar fi semănat în'asemenea mireșci de orđ.

Orđul Cavaler de primăvara cu două rinduri (*Hordeum distichum*). E mai timpuriu, cere un pământ mai substanțial, face spicul lătăreț, lung și bóbele sunt așezate pe 2 rinduri numai; produce deci mai puține bóbe ca cel obicinuit, dar ele sunt mai mari, mai grele și pléva aderentă (cója) e mai subțire. E un orđ preferat de fabricanții de bere. Duce la ger mai mult ca cel obicinuit și prin urmare póte a se semăna cât de timpuriu. Dă o făină mult mai superióră ca a orđului obicinuit și un nutreț mai bun din cauza că foile îi sunt mai mari și mai late iar paiul mai móle. Una din gravurele din'acest No. reprezintă un spic de asemenea orđ.

Trebuie a se seceră cu băgare de sémă de óre ce spicele cad foarte lesne.

Orđul golaș de primăvară cu 2 rinduri e o varietate a Orđului cu 2 rinduri (*Hordeum distichum*) de care se distinge prin'aceia că bobul n'are pléva aderentă ca la cele alte orđe, ci e golaș ca și grâul. Aceste bóbe sunt foarte mari și grele cântărind când e curat orđul până chiar 63 livre per Bushel, adică 73½ kilograme hectolitru. Bóbele sunt albe gălbui și se scutură — ca și grâul — dacă se întărdie a se seceră. Aceste bóbe perd din frumósă lor colóre dacă apucă ploea pológele nelegate. Făina ce dă e foarte bună și se póte face supe din cele mai gustóse cu asemenea orđ așa de greu. Spicul e ca și al orđului Cavaler, lătăreț, lung și înflorește pe 2 rinduri. Se seceră tot ast-fel de greu, dă un nutreț bun, și trebuie a se semăna foarte timpuriu în pământuri luncóse și substanțiale. În pământuri próste producțiunea e foarte neînsemnată.

Păsările atacă acest orđ ca și pe grâul, d'aceia e bine a nu se semăna în apropierea gârlelor și satelor.

Ordele cu două rânduri și în special cele golașe se corcesc lesne; acesta nu provine

numai din cauza că se amestecă prin arii, magazii, cu orđ obicinuit, dar prin hibridarea (în timpul înfloririi) cu orđe obicinuite. D'aceia e bine a se cultiva nu numai în pământuri curate, dar și în depărtare de holde semănat cu orđ de altă specie sau varietate, ast-fel ca vântul să nu aducă poleul de la floarele lor. Să se semene d. e. printre holdele cu grâu.

Orđul de toamnă e d'o vegetațiune foarte vigurosă, dar nu i prieșce de cât în locurile adăpostite, printre păduri, în locuri care rețin, iarna, zăpada și în anii cu zăpadă multă. Trebuie apoi a se semăna timpuriu, înainte chiar de grâul de toamnă, pentru ca să aibă timp, până la îngheț, a se dezvolta bine tinerele plante pentru a nu pieri iarna. Dă uă bună cantitate de bóbe măricele, mai grele ca cele de orđ obicinuit dar și mai tari; se coc mult înaintea grâului. Spicele sunt mai scurte, planta înfrățește mult, nu cade de ploii și vânt, paiul e tare și gros. Acestui orđ, care se hrănește mai numai cu substanțele ce se găsesse în pământ, îi trebuie un pământ substanțial.

Nu îl recomand de loc agriculturilor noastre de óre ce nu reușeșce tot d'anna și piere foarte dese-ori în ernele prea geróse și cu puțină zăpadă.

Mai sunt și alte varietăți și specii de orđ însă despre cari n'am cunoștință că se cultivă în România.

* * *

Orđul al cărui nume științific de *hordeum*, vine de la *hordus*, greu, sau de la *horridus*, sburlit, alușiunea fiind făcută sau la greutatea pânei de orz sau la înfăcișarea mustăților orđului, e uă plantă anuală sau și bisanuală. Coprinde și câte-va specii ce se găsesse în stare sêlbatecă la noi, prin locurile inculte precum *Hordeum murinum*, prin fânețe și sărături *Hordeum secalinum* și *Hordeum maritimum*, precum și o specie înpodobitoare:

Orđul cu spicul stufos (*Hordeum jubatum*) înfăcișat de una din gravurele din'acest număr, și care se sémăna prin grădini pentru a se recolta de verde pentru buchete și înpodobiri de vase prin odăi.

Nu se cunoșce țara de origină a orđului cultivat, dar se scie că se cultiva din timpii cei mai depărtați fie pentru pâne, bătură sau doftorie. În Laponia și cele alte părți nordice locuitorii se hrănesc cu pânea ce o fac cu făina acestei cereale, ce e singura ce o pot cultiva în scurtul timp de vară ce ei au p'acolo. Și la noi, în anii când porumbul lipseșce, unii săteni macină orđ pentru a face turte cu făină de orđ.

C. C. Dateulescu.

Bobul timpuriu, pitic.

Intre varietățile de Bob, bune de cultivat la noi și din care „Gazeta Sătenului“ a semnalat, în trecut, pe cele principale, e bine a se număra și varietatea puțin cunoscută în România și pe care englezii o numesc „cluster bean.“

Una din gravurele din acest număr înfățișează planta redusă la o optime și păstărele în mărime redusă la uă treime. Prin urmare planta nu crește nici până la uă jumătate de metru; în schimb însă e încărcată cu flori mărunte, care se ivesc chiar de la al șaselea nod și dau păstări coprinzând câte două trei bóbe destul de pline.

Planta acésta e bună de cultivat pentru cultura silită, pentru a se avea repede micuțele-i foi așa de bune pentru salată când sunt tinere și pentru păstări și bóbe de conserve și bucătărie.

C.

MUSCA DE CAL

(Gastrophilus equi sau oestrus equi).

Or-cine a putut observa acésta parasită a calului, care se așeză — mai ales vara — chiar pe părțile cele mai intime ale calului, fără sgomot și care mai tot-d'a-una par a nu supăra calul precum ar face Tăunii și alte mușce înțepătoare.

Musca de cal are obiceiuri cu totul ciudate și larva sa nu e alt-ceva de cât un vierme al stomacului.

Tótă lumea cunoșce musca de cal după forma sa, care se asemănă cu musca de carne fiind mult mai părósă; dar puțini sunt cari știu de unde vine, și cum trăeșce. E dar instructiv a vorbi despre acésta curiosă parasită a calului.

Musca de cal în stare de dezvoltare complectă e uă insectă care, neavând organe bucale, trăeșce puțin timp, fără a se hrăni și numai pentru a se înperechia și oua. Femela depune o-

ulele sale pe pěrul cailor în acele părți mai ales unde calul, lingându-se, póte a le ajunge cu limba și ast-tel... să se pótă reproduce specia. Mai ales la caii tineri se adună aceste mușci, de óre-ce instinctul le arată că larvele lor mai bine vor trăi în stomacuri mai puțin rezistente și cu carnea mai fragedă.

Acésta muscă depune, în un mod fórte solid, vr'o șapte sute de ouă pe pěrul cailor, pe timp de și când e mai cald. Aceste ouă sunt albe cenușii și din ce în ce se măresc și se pot observa de fie-cine pe genuchi, pe cómă etc. trosnind când se sparg cu unghia. După vr'o trei săptămâni larva ese și se agață de piele. Calul, simțind gâdiléla, se linge și scarpină cu dinții și ast-fel înghite, fără știință, larvele acestei insecte cu caractere așa de curioșe. Aceste larve, cu gura și stomacul fórte bine conformate, pătrund, prin înghițire, în stomacul cailor, de care se alipesc; se înțelege, însă, că multe pier până s'ajungă în stomacul calului și până să se agațe bine cu dinții înăuntrul său.

Larvele, o dată ce s'au așezat bine în stomac, pot trăi ast-fel înplantate aproape un an, dupe care timp, în care sau dezvoltat prin sugerea sucurilor din membranele stomacului, cad singure și sunt date afară din animal și și sfârșesc prin grămeșile de băligar, prin pământ, printre grinșele grajdurilor, transformarea lor în nimfă și insectă perfectă a cărei existență — consacrată exclusiv numai pentru reproducere — d'abea e de câte-va zile. Mușcele, cari au eșit din starea lor de nimfă prea târziu și le-au apucat gerul, n'au timp a se reproduce, d'asemenea când caii sunt ținuți mai mult în grajduri închise.

Când larvele acestei insecte se găsesc în mare număr (chiar o mie) în stomacul cailor, catârilor și asinilor, pot pricinui nu numai slăbirea dar, une ori, și mórtea animalului, al cărui stomac se găseșce găurit de aceste stricătoare insecte.

Cu cât calul va fi mai rău îngrijit și mai prost hrănit cu atât suferă mai mult de această insectă parazită, în potriva căreia nu se poate recomanda alt lucru de cât ungerea părului calului cu uă soluțiune de *asa fetida* (ce se găsește efină la spițerii) și al cărei miros pătrunzător depărtază insectele de or-ce fel.

Pentru uă mai bună deslușire a celor de mai sus, cetitorii noștri pot a observa gravurele relative din'acest număr care înfăcișeză : A) Musca calului femelă ; B) aceeași muscă gastrică de sex bărbătesc ; d'asemenea și stomacul unui cal coprinzând larvele (A A A A A) acestei mușci și B larva în mărime naturală.

* * *

Mai există uă altă muscă de cal (*Oestrus haemorrhoidalis*) a cărei femelă și depune oulele sale sub cōda calului, și chiar în nările și gura calului, dar care *parazită anală* nu pōte aduce atât rău calului ca cea descrișă mai sus.

C. C. D.

LACTOCRITUL LAVAL

Determinarea exactă și fōrte comodă și repede a cătățimei de materii grase ce coprinde laptele, smântâna și laptele smântânit, e de mare folos în casuri de analiză precum și la lăptăriile sistematice.

Aparatul cel mai nou și înlesnitor pentru asemenea constatări e Lactocritul Laval, care se așeză în smântânitoare în locul bolului de smântânit. El se pune în mișcare ca și smântânitoarele cu același nume (descrișe în „Gazeta Sătenului“) și după vr'o 5 minute de învêrtire se capătă rezultatul exact a unei sau chiar 12 probe ce se pot examina d'o dată.

C.

Primulele de China și Calceolariele hibride de glastăre.

Aceste două așa de frumoșe plante de florărie, descrișe în „Tratatul de Horticultură, Florile“ la paginile 246, 247, 231, 232 și 233, produc, prin uă cultură fōrte urmată și îngrijită, varietăți din cele mai înpodobitoare, care merită a fi semnalate amatorilor noștri de flori.

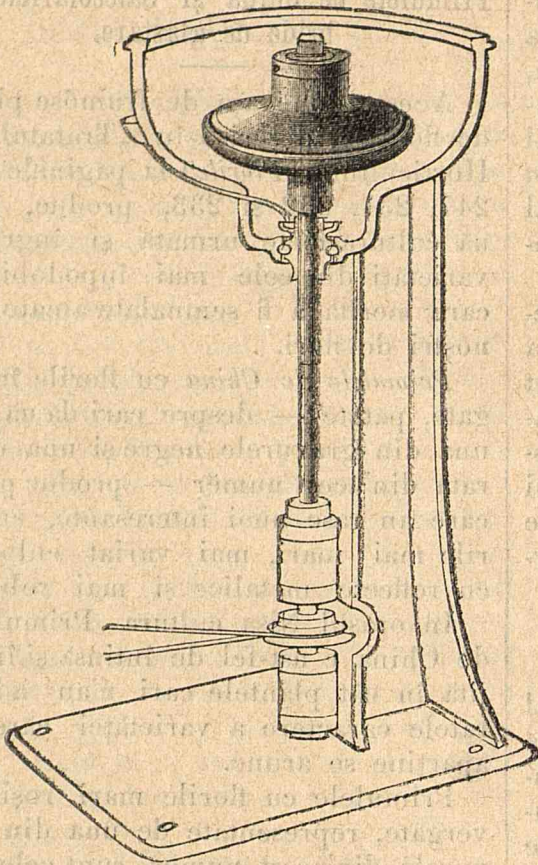
Primulele de China cu florile învêrgate, pătate — despre cari dă uă idee una din gravurele negre și una colorată din'acest număr — produc pe fiecare an rase noi interesante, cu florile mai mari, mai variat colorate, cu reflecte metalice și mai robuste.

În orașul Nisa cultura Primulelor de China e ast-fel de întinsă și îngrijită în cât plantele cari n'au adevăratele caractere a varietăței cărei i aparține se arunc.

Primulele cu florile mari roșii învêrgate, reprezentate de una din gravurele din'acest număr, sunt cele mai frumoșe rase de Primule de China ce s'au obținut pân'acum. Acestea au produs și varietăți cu florile învōltă, dar a căror flori rămân cele mai multe sterile.

Calceolariele hibride atât cele erbacee cât și cele lignōse, d'asemenea au produs varietăți noi înbunătățite cu florile mai variat colorate, mai mari, mai pistruiate, mai frumoșe, precum dă uă idee exactă cea d'a doua gravură colorată care înfăcișază un buchet de diferite flori de Calceolarii hibride, cu foile rugōse, care sunt nișce admirabile plante bisanuale de glastăre. Se mai numesc și Calceolarii lignōse și se deosebesc de cele herbacee (din care una din gravurele negre din'acest număr înfăcișeză uă asemenea plantă) prin aceea că sunt mai rustice ca cele erbacee și cresc mai înalte; se înmulțesc mai cu deosebire prin despărțirea rădăcinelor. Calceolariele trebuie cultivate în pământ de pădure, la umbră, la adăpost de vânt și ferinduse d'a fi atacate de puseroni.

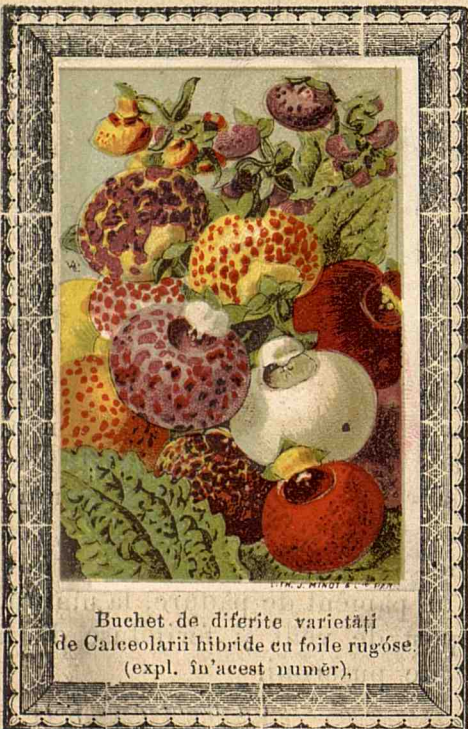
Un amator de flori.

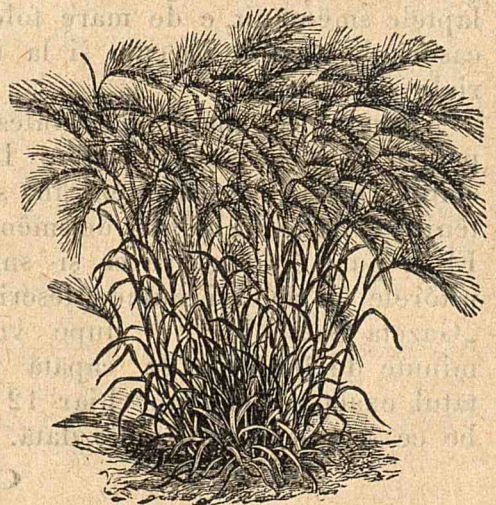
Lactocrital Laval. (expl. în'acest număr).

Orđul cavaler. (ex. în'acest No.)

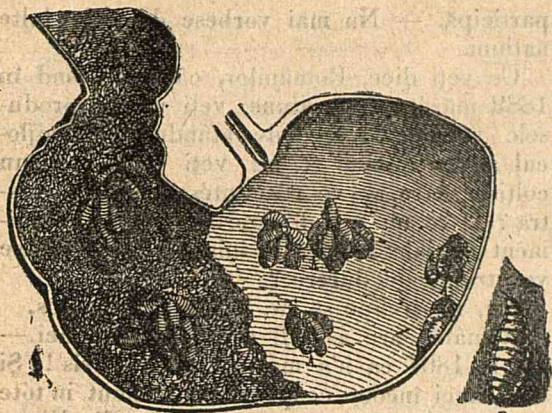

Buchet de diferite varietăți de Calceolarii hibride cu foile rugoase. (expl. în'acest număr).

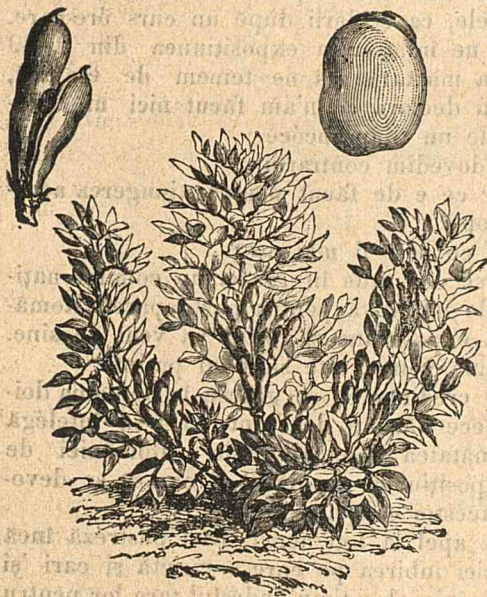
Orđul cu spicul în formă de cō.nă. (expl. în'acest număr).

Stomacul calului coprins cu larve de *oestrus equi*. (expl. în'acest No.)

Larvă de musca de cal mărimă naturală. (ex. în a, No.)

Bob timpuriu pitic. (expl. în'acest număr).

Calceolaria erbaceae. (ex. în'acest număr).

Mușce de cai, femelă și bărbat. (ex. în'acest No.)

Primula chinensis fimbriata. (ex. în'acest No.)

Noua rasă de primule de China cu florile mari învârgate (expl. în'acest număr).

D-l Al. Ciurcu, trimese spre publicare „Gazetei Săténului“ următoarele, usupra căror atragem atențiunea tutilor românilor:

ESPOZIȚIUNEA UNIVERSALĂ din 1889.

Apel către Români!

Guvernul român a refuzat de a lua parte în mod oficial la Esposițiunea Universală ce se va ține în Paris în anul 1889. Făcând această guvernul român va fi avut de bună seamă cuvintele sale și nu e tréba mea să 'l judec. El a făcut ceea ce au făcut cele mai multe guverne monarhice din Europa.

Este însă ôre această un cuvânt pentru ca România să nu ia parte la Esposițiunea Universală din 1889? Și guvernele altor țeri au declinat invitațiunea ce le a adresat guvernul Republicei franceze și cu tôte astea multe din aceste țeri vor participa la Esposițiune. Inițiativa privată s'a însărcinat mai pretutindeni a lua rolul pe care guvernele din considerațiuni curat politice nu 'l putéu îndeplini. S'au format comitete naționale care au cerut și obținut pentru țerile lor locuri cuviincioase în sînul Esposițiunii și astfel mai tôte națiunile lumii vor fi reprezentate la această mare și imposantă manifestațiune a progresului.

România e una din puținele țeri în care pân'acum nu s'a făcut încă nimic în scopul participării iei la marea serbare internațională din 1889.

Constat faptul cu durere fiind că șciu că Romania ar fi trebuit să fie cea dintîi dintre tôte națiunile care să alerge ca popor, dacă nu ca guvern, la invitațiunea Franciei, a Franciei generose.

Dar nu e timp de tânguit.

Să reparăm această uitare. O putem face încă. N'avem de cât să voim.

Deși ultimul termen pentru admisiune a trecut de mult, eu am adresat Direcțiunei Generale a Esposițiunei și am obținut ca o favóre cu totul excepțională, un loc cuviincios pentru România.

Cer Românilor din tôte unghiurile să 'mi dea concursul lor pentru a umplea acest loc într'un mod d'omn de națiunea română.

Fac înainte de tôte apel la presa română, fără deosebire de partide, să se pună în fruntea acestei întreprinderi, sigur fiind că cu ajutorul iei ideea mea va triumfa.

E o cestiune națională la mijloc și în cestiunile naționale presa română a dovedit tot d' Buna că e la înălțimea misiunei sale.

Ungurii vor participa la esposițiune. Serbia ia parte în mod oficial și va ocupa în Palatul productelor industriale, un spaciu de patru sute metri pătrați. Grecia asemenea

participă. — Nu mai vorbesc de cele lalte națiuni.

Ce veți dice, Românilor, când visitând în 1889 mărăța esposițiune, veți vedea produsele vecinilor voștri desfătându-se în mijlocul atâtor minuni și nu veți găsi nici un colțișor care să vă reamintescă patria voastră? Oare nu veți fi cuprinși de un simțiment de jale adâncă și inima voastră nu se va strînge de durere?

Nu, nu trebuie să ne lăsăm mai pe jos.

România are astăzi ce să arate lumii. — De la 1867 ea n'a mai expus în Paris! Și de atunci încôce ce progrese a făcut în tôte direcțiunile! Deja la esposițiunea din Viena în 1873 progresul era vedit. — La 1878 ne-a împedecat resbelul a participa la Esposițiunea din Paris. Ce ne pôte impedece în 1889? Nimic de cât cel mult indolența. Să dovedim că nu suntem indolenți, că suntem o națiune plină de viață și de viitor.

O esposițiune universală este un fel de examen la care sunt supuse din când în când popôrele, ca școlarii după un curs ôre-care. A nu ne înfățișa la esposițiunea din 1889 ar fi a mărturisii că ne temem de examen, ar fi a declara că n'am făcut nici un progres de un timp încôce.

Să dovedim contrariul.

Dar ce e de făcut pentru ajungerea acestui scop?

Tot ce pôte fi mai ușor.

Să se constituie în grabă un comitet național de inițiativă pentru participarea României la esposițiune și restul va veni de sine. Cu bună voință tôte sunt cu putință.

Am credința că se găsece în România doispre-dece bărbați de frunte cari să înțelégă însemnătatea absenței totale a României de la Esposițiunea din 1889 și cari să se devoteze acestei cauze.

Fac apel la toți aceia cari păstréză încă Franciei iubirea pe care o merită și cari 'și iubesc în' același timp îndestul țara lor pentru ca să nu lase să trecă o asemenea ocașiune, fără a-și face datoria de Români.

Fac în fine apel la toți industriașii mari și mici, la toți cultivatorii români mari și mici, căci în definitiv e cauza lor pe care o apăr. Interesul lor cere ca produsele lor să figureze la Esposițiunea din 1889, căci deosebit de satisfacțiunea de a fi făcut un serviciu țerei lor, ei vor avea și un profit material netăgăduit, fără a mai vorbi de aureola acelorora ale căror produse sau manufacturi vor obține medalii.

Să se constituie dar fără întârziere comitetul național de inițiativă și să începă a lucra. Deosebit de comitetul central din București, s'ar mai putea forma comitete județene în tôte orașele țerei cum și peste munți.

Eu mă voi pune cu totul la dispozițiunea

comitetului central și 'i voi da tóte deslușirele de care va avea trebuință comunicându-i în același timp și planul pe care 'l-am conceput pentru a asigura reușita întreprinderii.

Trebue însă să ne grăbim fiind-că dacă am întârzia mult, fără a 'i da un răspuns definitiv, Direcțiunea Generală a Expozițiunii s'ar considera deslegată de promisiunea ce mi-a dat de a rezerva României locul necesar.

La lucru dar, Românilor, și națiunea noastră va fi reprezentată, și bine reprezentată la Expozițiunea Universală din 1889.

Toți aceia cari vor adera la propunerea mea sunt rugați a'mi comunica adesiunea lor. Doritorii de a expune să'mi arate în același timp obiectele ce voesc să expună.

Paris, Iunie 1888.

Alexandru Ciurcu.

229, Faubourg St. Honoré.

LITERATURA POPULARĂ

(Culegeri din susul Moldovei).

Doine

Hreanule...

Hreanule cu frunza lată

Nu'mi știi usturimea tótă (bis)

Of! of! of

Că dacă bine mi-ai și

Tot mai iute tu n'ai fi (bis)

Of! of! of!

De când badia a murit

Și și nópte m'am bocit,

Cararea mi-am prăpădit!

Of! of! of!

Văduviță că's rămasă,

Și cu trei copii în casă (bis)

Of! of! of!

Și n'are cine-i îngriji,

Și tată a le mai fi,

N'are cine-i drăgosti

Of! of! of!

Că de măritat m'aș mărita,

Și eu tată v'aș lua (bis)

Of! of! of!

Da n'a fi ea răposatu,

Ca dânsu nu-oi găsi altul (bis).

Of! of! of!

Frunză verde trei ghióce...

Frunză verde trei ghióce,

Lasă-mă bădică 'n pace

Că nu'mi e a hîrjoni,

Nici nu mi-i a sbânțui,

Mi-i mai tare a mă bocii.

Că ce am îndrăgit pe lume

Nu-i mai auđiam de nume,

Că s'a dus

Tot spre apus

Și 'napoi nu s'a întors.

Parcă pămêntu l'o înghițit.

Și lutu l'o mistuit.

Frunză verde trei ghióce,

Lasă-mă bădică 'n pace

Că eu dragoste n'oi face

Cu omu care nu-mi place.

Că pe cel ce mi-o plăcut

S'o dus și nu l'am vėđut.

Când sórele a sfințit

Mormințelu l'a înghițit

Ne căutat, neînpărtășit

De nimene nejălit.

Hei! Frunzuleana trei ghióce,

Lasă-mă bădică 'n pace,

C'oi pleca în lumea mare

Unde ochii m'a îndrepta

'Tracolo oi apuca:

La capătu drumului,

La isvoru rėdiului,

Ș'oi vėrsa eu lăcrămióre,

Cătă apă în isvóre,

Pe cer câte stelişóre;

Frunzuléna trei ghióce

Pin'ce 'n lut și eu m'oi face.

Valea plângerei

Pe cea vale prăbușită,

Să fie afurisită!

Că așa mia fost mie ursita,

Tot de lăcrămi opărită,

Of! și iar of!

C'o purces cu patru boi,

Patru chile de popușoi

Să le facă fainórá

Colo jos la cea móră.

Of! și iar of!

Și bou a luat vînt,

Ș'o purces de pe pămênt,

Că i-o luat ielele

Ș'o rupt tóte oprelele,

Of! și iar of!

Pe Nistoraș mi l'o răpit,

Și în iaz l'o prăbușit,

Cu car, cu boi s'o prăpădit (bis).

Of! și iar of!

Nimic nu lo mai găsit,

Tótă valea a rėscolit,

Tot iazul la iezărit

Și m'ora iar a oprit
 Of! of! și iar of!
 C'asta-i valea plingerii
 Și iazul jeliștii
 Să'nghită pe copilași
 Cari's tot mai drăgălași.
 Of! și iar of!

— —
H o r ă .

Hai la horă puică lele
 Hai la horă, hai!
 Că'ți dau salbă și mărgele
 Hai la horă, hai!
 Hai la horă Cătinel
 Hai la horă, hai!
 Că ț'oi da un testemel!
 Hai la horă, hai!
 Colea'n umbra asta de fagi,
 Unde's mândrele mai dragi
 Să tot tragem hora lată,
 Jelișteea dracu s'o bată!
 Sai în horă puică lele,
 Sai în horă, sai!
 Că ț'oi da eu trei inele,
 Sai în horă, sai!
 Ș'o naframă de buhur
 Sai în horă, sai!
 Să te'nvêrți tot înprojur
 Sai în horă, sai!

— —
B l e s t e m .

Bată'l Dumneșeu să'l bată
 Pe zapciu din tată în tată (bis)
 Că văcuța
 Cu jiuncuța
 Mi-a luat'o,
 Mi-a mâncat-o!
 Pentru ghîr bătul'ar focu,
 Mi-a laut până și cojocu (bis).

— —
Pentru sócre.

Sócră, sócră,
 Pómă acră,
 De teai cóce
 Cât teai cóce
 Tot dulce nu teai mai face!
 De teai cóce cât teai copt,
 Tot rămâi buștén ne copt.

A l t a .

Socrișórá,
 Mămușórá,

Du-te-ai duce învêrtind
 Să-ți vèd numele viind,
 Să te plâng cu lăutari,
 C'am scăpat ca de tătari.

A l t a .

De cât e'o sócră în casă,
 Mai bine dracu pe masă;
 De cât cu sócra pe spată
 Mai bine piatra să bată;
 De cât sócra în ocol,
 Mai bine foc și pîrjol,
 Că de foc tot poți scăpa,
 Dar de sócră cam mai ba!

— —
Cimilituri (găcitori).

Ce'i n'ai lung de cât drumurile,
 Și mai lat de cât mările?
 Mai frumos de cât florile,
 Și mai uricios de cât babele?
 Mai drag de cât icónele,
 Și mai rău de cât tunurile?
 Mai luminos de cât lumînările,
 Și mai întunecos de cât pivnițele?

— (Cerni).

Nu-i pasăre, da pe copaci șade,
 Nu-i vacă, da paște iarbă verde,
 Nu-i pește, da'n baltă înótă,
 Nu-i lăutar, da cântă nóptea tótă.

— (Buratecu).

Cine te mușcă pe tine,
 Ca să'ți facă mai mult bine?

— (Tîpîtvrea).

V r ă j i i .

Cu boghi

Boghi, boghi, boghișori!
 Gălbinei la ochișori!

Să-mi meniți,

Și să-mi găciți,

După dorul inimei

Și pofta sufletului;

Tot spre bine

Și spre odină;

Spre depărtarea vrăjmașului

Ș'apropiatul câștigului;

De-a fi să fie a bine

Tot câte doi pe lingă mine,

De-a fi să fie belșug

Câte cinci să vè faceți belciug;

De-a fi vorbe rele din vr'o parte,

Tot trei la códa și doi de oparte;

La așternut cu dragoste să cădeți

Câte patru și doi împerecheți ;
 Și nunta mare să arătați,
 Ca muscalii pe rënd să stați ;
 Iar câte unul să n'arătați rău
 Că vă dă dracului baba în părâu ;
 Să arătați tóte de bine
 Să crape dracu de ciudă pe mine
 Așa să fie și ađi și mâine
 Lui Costăchel noroc în mână
 Belșug la așternut și belșug la stină.

Cu cărțile.

Două-deci și patru de cărți,
 Bine știți
 Bine găciți,
 Cu adevăr să'mi grăiți ;
 Dacă o fi gândul să'mi iasă,
 Maica Domnului să'l împlinescă,
 Tot în față veselie,
 Cu bani și cu bucurie.
 Dacă o fi să mă'ndrăgesc
 Cu cine acu mă gândesc,
 Vestea bună la așternut să'mi pice,
 Și scârba de pe față să mi se ridice.
 Și din ori'ce parte
 Tot cu dor de bani să se arate.
 Iar dacă o fi de rău să'mi vrăjescă,
 Să dea focu'n voi, să vă pirlăscă.

Bocete de mort.

[Cât e mortul în casă].

Sermănelul.

Barbătel,

Bun a fost cât a trăit
 Și rău 'mi pare c'a murit;
 Și la marginea pământului
 N'oi mai găsi de potriva lui ;
 Of! of! mi-a rămas casa pustie,
 Să trăesc în văduvie....

După vr'o două luni.

Oh! sêracu bărbat prost,
 Bun odor la casă a fost...
 Cât trăia
 Cât s'nvârtea
 Toți vinea
 La casa mea
 Da de când el a murit
 Casa mi s'a pustiit,
 Toți s'a dus m'a părăsit !
 Când 'și găsește văduva câte un ibovnic.
 Dumneșeu s'el erte
 Cu fasole ferte

Cu bob înflorit
 Bine-a făcut c'a perit.
 Că nu era măcar bun
 De-o ciubeică de tutun.

Colindă de Crăciun.

Scólă tare

Boer mare !

Valerim și vele Dómne*] !
 Că venim cu ist plug mare
 Prin țarină să arăm
 Norocu să'l semănăm,
 Iar domnul Isus Hristos
 Ci se nașce prunc frumos
 Să v'ajute a venit
 De la Domnu dăruiț
 Mititel și înfășățel
 Și cu sfinții toți cu el
 În poiană, spor și mână
 În pădure, fragi și mure
 Iar în stină, caș și lînă
 Iar la móră, și'n ogóră
 Grâu cu spicul auriu
 S'aveți tóte înbelșugate
 Să dați colaci, și la cei săraci,
 Și'ntru mulți ani să trăiți,
 Tot anu să vă 'nveseliți!

Când nu se dă nimic colindătorilor, ei îndeplinesc colindul cu următoarele versuri :

Apoi nu ne dați?

Nu ne dați?

Atîta pe ceia lume s'afiați,
 Și la anu când avem să venim,

Să găsim:

Cai verzi

Pe pêneți,

Rîndunele

Prin podele

Pe unde'i casa

Să tragem cu brazda
 Și urățul să'ți fie de cap
 Că n'ai milă de sărac !

Cântecele calicilor (cerșitorilor).

[orbii ce cântă pe la poduri].

Frunză verde ș'o lălea
 Sărățuț de maica mea
 Că m'a făcut făr de noroc
 Mai bine m'arunca în foc !
 Că's pe lume făr de vedere

*) La fie-care rënd să se repetă „Velerim și vele Dómne“

Fără nici o mângiere,
 Că's pe lume om sarac,
 N'am suman, n'am nici pitac,
 Nici loc unde ca să zac.
 Fieți inima milostivă
 Că'i avea pe cea lume colivă
 Și domnul 'ți a erta păcatele
 Și toate răutățile!

In zilele de Sâmbătă

Pentru sufletul morților,
 Și ajutorul viilor,
 Sfânta Sâmbătă de ați,
 Să vă fie de-ajutor
 Să vă fie și cu spor.

Descântecul susaiului

[Când se frăca în mână spre a fi bun de mâncat]

Susai!

Susai!

Fă-te dulce ca mălaiu!
 Ca țigile mamei!
 Ca mierea albinei!
 (De trei ori).

Descântec de deochiu.

Piei deochiu
 Dintre ochi,
 Pe trei roți,
 In trei nopți,
 Pe urlați
 După cei-l'alți!
 Și să vii când te-oi chema
 Când în iaz a mai tuna!
 [De trei ori]

N. A. Bogdan.

Waterloo — 18 Iunie 1815.

Sunt 75 de ani de când se dădu marea bătălie în satul din Brabantul de mătă-și al Belgiei, — Waterloo — între Napoleon I-ii și Aliații comandați de Wellington și Bücker; bătălie, care decise căderea marelui Napoleon.

Waterloo, — nume scump englezilor și prusienilor cari biruiră, grație trădării lui Bourmont! — însemnă pentru or-ce soldat: „patriotism, devotament și curaj!“

Cine n'a cetit frumoasa prosă a lui Victor Hugo, din „Miserabili“ care ne dă uă notă adevărată de ce era bravura soldatului-sătén din Franca în'acea epocă!

Cari din cei ce au trecut prin unele sate din Franca, și au vedut și auđit — acum câți-va ani — foștii soldați ai marelui biruitor-răsboinic, înbrăcați cu hainele ce le purtau în tinerețe și cari ne spun cu bună-voință „d'acele vremuri,“ pot uita istorisirii ca acestea:

„... — Artileria engleză ne trăsnea, iar noi răspundem „prin salve de puși din ce în ce mai puține. Generalul englez ne striga într'una: „—grenadieri preda-

„țiveli“, iar noi toți răspundem: „—noi murim dar nu „ne dăm prizonieri!“.

„—Foc!

„—Grenadieri predațiv și veți fi tratați ca cei din „ței soldați din lume!“ strigau în zadar toți soldații „engleji cari ne înpresurau prin toate părțile.“—

D'apoi mărețul curaj descris de V. Hugo asupra episdului de la ferma Hougoumont din Waterloo:

„.....In'acéstă grădină, mai jósă ca cea de „legume, șase voltijori din I-a ușoră pătrundend în ea, „nu mai puteau eși, prinși și urmăriți ca urșii în vi- „zainele lor ei priimără combaterea cu doué companii „inamice, din care una era armată cu carabine.

„Inimicii stau înșuruiți pe lângă îngrădirea grădi- „nei și trăgde de sus. Acești voltijori ripostau din „jos, șase contra doué sute, întrepridi puseră un sfert „de oră pentru a muri.“

Nu e așa că acéstă descriere de antică bravură te entusiasmesă, precum inspiră pe d-l Eugeniu Chape- ron în 1882, pentru a face acel măreț și expresiv tab- lou, pe care 'l dăm și noi în reproducțiune în plan- șa din'acést număr? C.

DIN LOCALITATE

Datori suntem a aduce Ministerului de Fi- nance și Direcțiunei vămilor felicitările nós- tre, pentru că a ținut socotelă de reclamările presei și n'a urmat precedentul colectivist d'a „nu da nici uă urmare petițiilor venite de la vr'un necolectivist.“

Nu numai că s'a dat ordine vameșilor de la frontieră d'a respecta legea și prin urmare a nu mai împune cu drepturi vamale plan- șele noastre culorate, care sunt scutite de le- ge de ori-ce drept vamal, dar ni s'a și res- tituit exorbitanta sumă ce s'a perceput deu- năđi ilegal de vama din Verciorova cu qui- tanța No. 1,070 la tacsarea planșelor din de- claratiunea de inport No. 757 din 1888 și despre care am vorbit în numărul nostru d'acum uă lună.

Cât pentru cele alte drepturi vamale per- cese ilegal sub guvernul colectivist, am ren- unțat a le mai reclama.

Constatând, cu plăcere, că piedicele ce pun eu mai într'una colectivității, „Gazetei Să- ténului,“ nu se mai pun de actualul Minis- ter, nu putem de cât a'i mulțumi.

Suntem apoi incredințați că acéstă revistă de cunoșcințe trebuincioșe — pentru care și M. S. Regele S'a manifestat că necesar și nemerit e a pătrunde prin toate satele și pen- tru a da un exemplu de imitat ómenilor cari doresc a se da poporului lumină, a abonat și institutorii de la Domeniele Sale — nu va mai fi pusă de vr'un revisor scolar, precum făcea d-l Nedelcu d'aci, sau de subprefecți și pomojnici în neputință d'a mai pătrunde prin sate pe motiv că e o revistă ostilă gu- vernului colectivității.

„Gazeta Săténului,“ se șcie că 'și are un program foarte lămurit și din care, precum nu s'a abătut în cursul cestor 5 ani trecuți de când apare, tot ast-fel nu se va abate pe

viitor. Omenii de inimă ne vor da concursul d-lor, abonându-se la această revistă, pe care — firește — nu o pot suferi iubitorii de întinerie, de ilegalități și expluatare ai ignoranței și sărăciei sau demagogii pescuitori în ape turbure!

Cu schimbarea mersului trenurilor Căilor Ferate Române, de la 20 Maiu, nu sunt de cât două trenuri cari, trecând prin gara R.-Sarat, plec spre Focșani; unul accelerat la orele 2, 27 m. noptea și altul de persoane la orele 1, 22 m. ziua. Iar în spre Buzeu pleacă din Rîmnic 3 trenuri; unul accelerat la orele 3, 26 m. noptea, altul de persoane la 4, 43 m. ziua; iar al treilea mixt local între R.-Sarat și Buzeu care pleacă din R.-Sarat la 11 ore 50 minute noptea.

Aceste trenuri oprinduse câte 2 la 3 minute în gărele R.-Sarat și Focșani pricinuesc nu numai uă greutate în serviciu, dar și o mare înbulzélă.

Pe lângă acestea trenurile de persoane, mergând între Buzeu și Mărășești cu aceeași iuțélă ca trenurile accelerate, și linia acesta, făcută cu mare economie (a căror traverse putrede în multe părți trebuie a fi înlocuite), nefiind izolată cel puțin cu șanțuri de locurile de pășciune de prin prejur, ziua, linia în multe părți e ocupată cu vite și accidente se întâmplă des. Aușim într'una că trenul a căleat vite. Ast-fel în ziua de 7 Iunie trenul de persoane, No. 48, cu care veneam despre Focșani, călcă, sfărămă și trecu peste uă vacă între gărele Focșani și Cotești, pricinuind și indoirea unui fier de la locomotivă.

Cum trenurile de persoane — cu viteza ce li s'au dat — sosesc cu întârșieri, ar fi de dorit de s'ar putea, a li se schimba orarul.

Publicul din Rîmnic și Focșani ar fi apoi, foarte îndatorat de on. Direcțiunea C. F. R. dacă trenul mixt de nopțe ar merge nu numai între Buzeu Rîmnic, ci și până la Focșani sau Mărășești; iar în loc de nopțe să mérégă ziua.

Orariul de până la 20 Maiu era foarte îndemănat pentru aceste localități, de ore ce or-cine putea, înainte, a merge, a'și face afacerile d. e. în orașul vecin și a se întorce în'aceeași și îndărăt; lucru ce nu mai e cu puțință așii cu actualul orar al mersului trenurilor Buzeu-Mărășești.

Suntem convinși că on. Direcțiunea a C. F. R. va ține socotéla de această dorință ce o au cei de p'aci și va face vr'o schimbare, afară numai dacă alte considerațiuni 'i va face imposibilă această schimbare.

De la eșirea ultimului nostru număr timpul a fost secetos și n'am avut neguri. Din'a-

céști pricină cerealele de tómnă 'și au copt și desvoltat bobul lor bine, realisându-se preciderile ce am făcut în No. trecut, asupra recoltei.

Tóte produsele păioșe sunt prea frumoșe. Porumbului 'i trebuie plóe.

De Luni—Mercuri mulți agricultori încep secera.

Am veșut în „Monitorul Oficial“ și aușim că și județul nostru are Prefect, pe d-l Negulescu, avocat din Braila.

Nu vedem nici un semn de schimbare în administrațiune, deși e destul timp de când guvernul a numit un Prefect și pentru județul R.-Sarat.

Din cele ce observăm pân'acum nu reșede de cât trista concluzie că horopsitulul nostru județ nu 'i s'a făcut nici o schimbare și că actualului reprezentant al guvernului d'aci, 'i lipseșce sau buna-voința sau facultatea d'a contribui la aducerea îndreptărilor dorite atâta de toți luptătorii contra colectivității.

Vom căuta, dar, a urmări pe d-l Negulescu în activitatea sa prefectorială spre a putea reveni.

X.

DIN ȚARĂ

Am spus că probabil că la alegerile comunale din București va reuși și la colegiul al II-lea, ca și la I-iul lista opoșiției unite, preeum s'a întâmplat în București și în tóte județele unde s'au făcut alegeri. Primar de București s'a ales d-l Em. Protopopescu Pa-che cu 18 voturi; d-l Blaremburg a obținut 13.

La Eforia Spitalelor civile s'au descoperit hoții făcute sub colectivități.

Așii la 19 Iunie la orele 12 grindina a bântuit podgoria Odobești cu pólele ei; mergând spre șoséua Mărășești s'a întins până la Adjud. Paguba atât la vie cât și la seménături peste 50 la %.

Afăm că d-l Dimitrie Nicolaide, fost Prefect, s'a numit Prefect al jud. Putna. D-l I. Prodan se reintorče la Curtea de Galați.

X.

Buletin Comercial.

In portul Brăila în șilele de 17 și 18 Iunie s'au făcut următoarele cumpărări de porumb :

Felul	Hectol	Libre	Prețul	Observații
Porumb	1750	60 1/2	7 20	Caic
"	1520	59 1/2	7	Caic
"	970	62 1/2	7 60	"
"	1200	61 1/2	7 35	"
"	2200	60 1/2	7 35	"
"	1960	61 1/2	7 40	"

MISCELLANEA

CHIORALA CAILOR. Mai ales caii iuți și cei ce se țin în grajduri puțin aerisite și necurate, chiorăsc.

Caii atinși de fluxinea ochilor sunt destui la noi, și acesta provine mai ales din pricina relei lor îngrijiri. Când reul e combătut în pripă acel fulg albicios, din fundul camerei anterioare a ochiului, se poate înlătura, prin luare de sânge la jugulară și spălări repețite a ochiului cu apă de nalbă și de soc.

Când oftalmia s'a învechit, a devenit cronică, se poate mai puțin lesne vindeca. În acest cas se curariseșce cu următoarea doftorie externă de ochi:

5 grame sulfat de zinc, 10 picături tinctură de Beladona și 500 grame apă.

MOARTEA ÎNPĂRATULUI LIBERAL

FREDERIC AL III-LEA. Mărtea împăratului Germaniei, care avuse se tendințe de guvernământ cu totul democratice și pacinice, e un eveniment dintre cele mai întristătoare, pentru cei cari socotesc că adevărata glorie nu isvorășce numai din fapte de arme.

Venirea prințului Guilom la tronul Germaniei nu e tocmai o siguranță pentru iubitorii de progres pe calea economică. Apucăturile tinărului împărat sunt prea rășboinice, prea pline de admirațiune pentru d-l de Bismarck, pentru ca să nu regretăm și mai mult mărtea lui Frederic al III-lea. Să nu ne speriem însă prea mult, de ore-ce istoria ne spune că și monarhii rășboinici au dat pacea. Trebuie, însă, mai mult ca or-când, să fim vigilenți, de ore-ce înțeleptele intențiuni a le împăratului defunct de desarmare generală pare a nu prea le avea succesul său și vremea e spre idei rășboinice și de absolutism.

Ați Europa nu are alt aspect de cât acela ce 'l defineșce desenul alegoric de alături: »armată până în dinți, amenințătoare pentru liberalism și pace!«

STRĂPUNGerea PENINSULEI CRIMEEL. Istmul de Perekop va fi străpuns în curând. O companie francesă e însărcinată cu executarea acestui canal lung de 111 verste și care va lega marea de Azof și basinul Donului cu marea Negră și basinul Dnieperului.

PĂSTRAREA PORTOCALELOR. Din nefericire nu în toate lunele anului ne vin gustosele și sănătosele fructe a portocalului. Pentru ca să putem a le mânca mai mult timp, nu ne rămâne de cât să le păstrăm. Portocalele se pot păstra mult timp dacă le ținem în lădi umplute cu tocătură de lemn ce s'adună de la ferăstrac, sau înfășurându-le în hârtii înmuiate în o preparațiune antiseptică.

METEORISAȚIUNEA SAU UMFLAREA BOILOR ȘI VACELOR. Acesta e bóla, sau mai bine dis accidentul, ce se întâmplă mai des speciilor bovine și ovine, care pricinueșce pierderea pe fie care an a o mulțime de vite.

»Gazeta Sătenului« a vorbit adesea-ori despre bólele și accidente vitelor noastre.

De astă dată voi spune că apa sărată în doză de uă mână de sare topită în un litru de apă rece, dat d'o dată unei vaci sau unui bou (un sfert de litru de asemenea apă pentru o ôe sau o capră) și învelirea vitei cu un țol muiat în apă rece, vindecă meteorisațiunea vitelor; fără a mai fi nevoie, câte-o dată, de împungerea în flancul stâng al animalului pentru scóterea aerului din burta animalului, unflată prin fermentațiunea alimentelor apoșe și zăhărôse ce s'au îngrămădit în stomacul vitei.

Se înțelege că cel mai bun mijloc feritor al umflărei vitelor e, precum am mai spus, d'a le feri d'a mânca lacom alimente verđi, leguminôse, mai ales diminéta pe rouă. Luzerna, trifoiul și căprița când se înghit, în cătățime, de vite nu numai flămânde dar chiar sătule produce umflarea și dacă nu se remediază repede animalul móre fie prin asficsiune sau congestiune a mațelor.

Asemenea cazuri de meteorisațiune, cu efecte mai mult sau mai puțin grave, am observat —anul acesta— la vitele pe care neprevăđătorii lor stăpâni le-au lăsat a pașce prin holde verđi de grâu, secară și orđ diminéta sau după plôe.

Uă buruiană bună de întrebuințat în potriua gălbenelei de care sunt atinse unele fete. Isma sêlbatecă datoréză proprietățile sale leucitôre, în mare parte, camforului ce copinde.

Recomand celor ce sufer de elorôsă, dureri de stomac, dureri de cap, de bătăi a le inimei, de lipsă de poftă de mâncare, de nervosități, tuse, a bea ceaiuri de foi de ismă sêlbatecă (4 la 8 grame la 2 litruri de apă).

Un econom român.

